

Adroddiad Gwerthuso Perfformiad 2014–15

Gwasanaethau Cymdeithasol
Cyngor Sir Ynys Môn

Mae'r adroddiad hwn yn nodi'r prif feysydd lle bu cynnydd a'r meysydd lle mae angen gwella yng Ngwasanaethau Cymdeithasol Cyngor Sir Ynys Môn ar gyfer y flwyddyn 2014–15

Adolygiad a Gwerthusiad Blynyddol o Berfformiad 2014 - 2015

Awdurdod Cyngor Sir Ynys Môn
Lleol:

Mae'r adroddiad hwn yn amlinellu gwerthusiad AGGCC o berfformiad Cyngor Sir Ynys Môn wrth gyflawni ei swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol.

1. Crynodeb

- 1.1. Mae'r cyngor yn gwneud defnydd da o'r adnoddau sydd ar gael o fewn gwasanaethau i oedolion ac yn cyflawni ei nod o gefnogi pobl i fod mor annibynnol a hunan-gynhaliol â phosibl. Ceir perfformiad cryf wrth gyflawni'r cynllun busnes. Mae'r perfformiad yn gryf mewn llawer o feysydd a gwneir cynnydd tuag at gwrdd â thargedau'r cyngor. Cymerwyd camau sylweddol mewn moderneiddio gwasanaethau, acwrth ymgysylltu â chymunedau yn unol ag egwyddorion yDdeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles (Cymru). Ceir rhai canlyniadau cadarnhaol sy'n dangos effaith y newidiadau megis mwy o gymorth i ofalwyr. Fodd bynnag, cafwyd llai o gynnydd mewn datblygu gwasanaethau i oedolion iau, ac mae angen gwerthuso effaith lawn y newid i oedolion hŷn er mwyn sicrhau nad ydynt yn agored i unrhyw risgiau diangen.
- 1.2. Mae'r cyngor yn ymwybodol o'r risgiau o fewn gwasanaethau plant ble mae gwelliant yn fregus. Mae angen i ansawdd y gwasanaethau wella'n barhaol. Cafwyd canlyniadau da wrth fodloni targedau perfformiad, ond bu'r broses oddatblygu gwasanaethau yn arafach mewn gwasanaethau plant, ac mae'r cyngor yn priodoli hyn i'r ffaith y gadewir amser i welliannau gael eu hymgorffori.
- 1.3. Mae'r gwasanaethau cymdeithasol wedi elwa ar welliannau mewn cymorth, trosolwg, a chraffu corfforaethol. Mae gallu i gyflawni cynlluniau gwella yn broblem yn y gwasanaeth, achaff hyn ei adlewyrchu yn y diffyg cynnydd sy'n ymwneud â nifer o feysydd i'w gwella a ganfuwyd yn adroddiad y llynedd (gweler y tabl drosodd).

2. Yr ymateb i'r meysydd i'w gwella a nodwyd y llynedd

Meysydd i'w gwella a ganfuwyd	Cynnydd yn 2014 – 2015
Sicrhau bod y broses o ailfodelu gwasanaeth cymorth i deuluoedd a gwasanaeth i blant ag anableddau yn gweithredu'n llawn gan werthuso canlyniadau.	Caiff y broses o ailfodelu'r gwasanaethau cymorth i blant ei datblygu. Gwnaed cynnydd mewn ymgynghori, cwrpasu a threialu'r gwasanaeth i blant anabl.
Adolygu a datblygu'r broses o drawsnewid gwasanaethau i oedolion iau.	Dim cynnydd– yn ôl y cyngor, mae hwn yn ganolbwynt i un o'r camau gweithredu ar gyfer 2015-2016.
Cynyddu'r ystod o wasanaethau sydd ar gael i blant, pobl ifanc a'u teuluoedd, a lleihau lleoliadau y tu allan i'r ardal.	Mae angen rhywfaint o gynnydd mewn perthynas â'r gwaith datblygu parhaus.
Cryfhau dadansoddiad o'r farchnad a'r galw i gyfrannu at luniogwaith comisiynu a chynllunio ariannol.	Ychydig o gynnydd oherwydd gallu cyfyngedig, ac mae'n parhau i fod yn faes i'w wella.
Cryfhau trefniadau gyda gwasanaethau yn y gymuned er mwyn casglu data sy'n ymwneud ag anghenion a mynediad.	Dim cynnydd.
Cwblhau asesiadau craidd o fewn amserlen statudol.	Wedi gwella–o 72% y llynedd i 78% yn erbyn cyfartaledd yng Nghymru o 81%.
Monitro canlyniadau ac ansawdd gwasanaethau a gomisiynwyd.	Ychydig o gynnydd.
Dewis lleoliad iblant sy'n derbyn gofal.	Rhywfaint o gynnydd, ond nid yw wedi'iddatblygu'n llawn eto – cynnydd yn nifer y lleoliadau gofal maeth.
Sefydlu amrywiaeth dda o wasanaethau cymorth i blant a theuluoedd yn y gymuned.	Ar y gweill – perthynas strategol wedi'i datblygu.
Pontio rhwng gwasanaethau plant ac oedolion.	Rhywfaint o gynnydd, a phenodwyd cydgysylltydd pontio.
Datblygu fframwaith monitro ansawdd ar draws y gwasanaethau i oedolion a phlant.	Gwelliant drwy sefydlu fframwaith sicrhau ansawdd corfforaethol.
Codi ymwybyddiaeth a gwella arferionsy'n ymwneud â'r Trefniadau Diogelu rhag Colli Rhyddid.	Gwnaed cynnydd – darparwyd sesiynau hyfforddi i staff ar draws y gweithlu gofal cymdeithasol.
Cymeradwyo a gweithredu Strategaeth Rianta Gorfforaethol.	Rhywfaint o gynnydd drwy benodi Rheolwr Gwasanaeth –Rhianta Corfforaethol a Phartneriaethau, ond mae angen gwneud gwaith pellach i weithredu'r strategaeth.

Newid sylweddol yng nghyflymder y broses o drawsnewid y gwasanaeth.	Cynnydd sylweddol mewn gwasanaethau i oedolion, ond mae'n arafach ymysg gwasanaethau eraill.
---	--

3. Ymweliadau ac arolygiadau a wnaed yn ystod y flwyddyn

3.1. Mae ymweliadau safle yn rhoi cyfle i AGGCC siarad â'r bobl sy'n derbyn gwasanaethau, eu teuluoedd a'r staff sy'n rheoli ac yn gweithio yn y gwasanaethau. Yn ystod 2014-2015, cynhaliwyd ymweliadau safle â:

- Un Pwynt Mynediad Rhanbarthol

4. Meysydd y bydd AGGCC yn gwneud gwaith dilynol arnynt y flwyddyn nesaf

4.1. Canfuwyd nifer o feysydd penodol i'w gwella yn yr adroddiad hwn. Trafodir cynnydd y cyngor wrth ymdrin â'r rhain gyda'r cyngor mewn cyfarfodydd ymgysylltu rheolaidd dros y flwyddyn i ddod. Y meysydd penodol i edrych arnynt yw:

- Effaith y newidiadau ar oedolion
- Moderneiddio gwasanaethau i bobl ag anableddau dysgu
- Cydweithio a chyllidebau ar y cyd ym maes iechyd meddwl
- Gwelliannau mewn gwasanaethau plant
- Ystod o leoliadau i blant sy'n derbyn gofal

5. Cynllun arolygu ac adolygu AGGCC ar gyfer 2015-2016

- Adolygiad cenedlaethol o ofal cartref
- Adolygiad cenedlaethol o wasanaethau i bobl ag anableddau dysgu
- Adolygiad cenedlaethol o gynllunio ar gyfer plant sy'n derbyn gofal

6. I ba raddau mae'r profiadau a'r canlyniadau ar gyfer pobl sydd angen gofal a chefnogaeth yn gwella eu lles?

Oedolion

Trosolwg

- 6.1. Ar ddiwedd y flwyddyn, roedd y cyngor yn cefnogillai o bobl yn y gymuned dros 65mlwydd oed. Dyma'r un patrwm ag a welwyd yn genedlaethol, a disgynnodd y ffigur yn Ynys Môn o 884 i 821. Cynyddodd y canran o gynlluniau gofal cymwys a adolygwyd yn ystod y flwyddyn, ac roedd yn uwch na'r cyfartaledd yng Nghymru (92% o'i gymharu â chyfartaledd Cymru o 80%), er y bu i'r cyngor mewn gwirionedd adolygu cynlluniau gofal llai o bobl, sy'n adlewyrchu gostyngiad yn nifer y pobl a gefnogir. Mae angen gwerthuso effaith y newidiadau hyn ar bobl ymhellach, ac mae hwn yn faes y bydd AGGCC yn edrych arno gyda'r cyngor.
- 6.2. Cynyddodd canran yr atgyfeiriadau amddiffyn oedolion ble rheolwyd risg o 89% i 92%, yn erbyn cyfartaledd yng Nghymru o 96%. Mae hwn yn faes anodwyd ar y pwyllgor craffu, ac esboniodd y gwasanaeth fod y perfformiad hwn o ganlyniad i unigolion â gallu yn penderfynu bod mewn sefyllfa ble na ellir rheoli risgiau yn llwyddiannus. Newidiodd y Cydgysylltydd Amddiffyn Oedolion yn ystod y flwyddyn. Mae'r cyngor yn parhau i ymatebidrefniadau diogelu oedolion, ac mae'n bwriadu sefydlu uned ddiogelu i gynnwys pob ffrwd gwaith sy'n ymwneud ag ansawdd gwasanaethau, risg a diogelu yn y flwyddyn i ddod.
- 6.3. Mae'r Trefniadau Diogelu rhag Colli Rhyddid (DoLS) yn darparu fframwaith gyfreithiol i amddiffyn pobl sy'n byw mewn cartrefi gofal ac ysbytai sy'n agored i niwed oherwydd diffyg gallu meddyliol. Derbyniodd y cyngor gynnydd yn nifer y ceisiadau iawdurdodi Trefniadau Diogelu rhag Colli Rhyddid o ganlyniad i ddyfarniad Gorllewin Swydd Gaer. O'r 172 o geisiadau, cwblhawyd 41 o'r asesiadau. Yn debyg i gynghorau eraill, ni chwblhawyd yr asesiadau o fewn yr amserlen ddisgwyliedig. Ymatebodd y cyngor i'r cynnydd hwn yn y galw drwy hyfforddi pedwar asesydd i gynnal yr asesiadau.
- 6.4. Nod gwasanaethau oedolion y cyngor yw cefnogi pobl i fod yn annibynnol ac mor hunan-gynhaliol â phosibl, gan eu galluogi i ddatblygu atebion cymaint â phosibl o fewn adnoddau'r gymuned. Enghraifft o ble mae'r cyngor wedi galluogi cymunedau i gynnal gwasanaethau lleol yw'r fenter gymdeithasol a sefydlwyd i reoli Canolfan Hamdden Biwmares. Ymateb arloesol yw'r fenter gymdeithasol hon sy'n cynnwys y gymuned a'r trydydd sector er mwyn sicrhau bod y ganolfan yn aros ar agor er budd y bobl leol.

- 6.5. Bob blwyddyn, mae'r cyngor wedi parhau i allanoli ei ddarpariaeth o ofal cartref. Ym mis Rhagfyr 2014, rhoddodd y cyngor 41.9% o oriau drwy ddarpariaeth fewnol, ac roedd hwn yn 81% yn 2009-10. Darparodd y datblygiad hwn yn y farchnad arbedion effeithlonrwydd, marchnad gofal cymdeithasol gryfach, a mwy o ddewis i bobl. Mae hyn yn hyrwyddo nod y cyngor o gyflawni annibyniaeth, gweithio'n effeithiol mewn partneriaeth, a chael yr adnoddau i lunio atebion creadigol er mwyn i bobl aros yn eu cymuned. Canfu arolygiad blynyddol AGGCC o wasanaethau cartref y cyngor fod ansawdd bywyd y rhai sy'n defnyddio'r gwasanaeth yn dda iawn, a bod pobl yn hapus iawn â'r gwasanaeth. Gwelsom ei fod yn cael ei redeg yn dda ac yn effeithlon, ac yn sicrhau gwelliant parhaus. Mae'r ddarpariaeth fewnol yn bwysig i bobl gan ei bod yn cael ei defnyddio'n bennaf i ddarparu pecynnau ailalluogi dwys yn y tymor byr.
- 6.6. Ymgynghorodd y cyngor â phobl yn Ynys Môn ym mis Rhagfyr 2013 yn 'Eich Bywyd, Eich Dewis'. Yn dilyn yr ymgynghoriad, datblygodd y cyngor gynllun gweithredu mewn ymateb i'r wybodaeth. Cymryd camau gweithredu parthed taliadau uniongyrchol oedd un o'r meysydd yr oedd angen i'r cyngor ymateb iddo. Gweithiodd y cyngor gyda Menter Môn er mwyn comisiynu'r Ganolfan Cydweithredol Cymru i werthuso dewisiadau ar gyfer taliadau uniongyrchol. Rhan o weledigaeth strategol y cyngor erbyn hyn yw cael cymorth dan gyfarwyddyd y dinesydd yn ganolbwynt i'r gymuned yn Ynys Môn, ac mae'r cyngor yn bwriadu defnyddio'r egwyddor ar draws cymunedau a chanolfannau lleol.
- 6.7. Nid yw'r maes moderneiddio gwasanaethau i bobl ag anableddau dysgu wedi datblygu yn ystod y flwyddyn oherwydd materion yn ymwneud â chapasiti. Nid oes gan y cyngor y gallu i gomisiynu a monitro gwasanaethau a ddarperir i bobl ag anableddau dysgu, ac mae hwn yn parhau i fod yn faes i'w wella. Yn y gwasanaeth iechyd meddwl, mae'r cyngor wedi comisiynu gwerthusiad allanol ar gydweithio a chyllidebau ar y cyd â'r bwrdd iechyd, ac mae hwn yn faes i AGGCC edrych arno.

Blaenoriaethau cenedlaethol allweddol (oedolion)

Gwasanaethau ataliol ac ymyrraeth gynnar

- 6.8. Bydd y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles (Cymru) yn ymestyn y ddarpariaeth o daliadau uniongyrchol. Yn ystod y flwyddyn, mae'r cyngor wedi dyblu nifer y bobl sy'n defnyddio taliadau uniongyrchol o 30 i 60. Mae hyn yn golygu bod mwy o bobl yn cyflawni eu canlyniadau lles mewn dull sy'n gwella eu gallu i ganfod y gofal a'r cymorth sy'n addas ar eu cyfer drwy gael mwy o ddewis, hyblygrwydd a rheolaeth i gadw eu hannibyniaeth.

- 6.9. Mae'r cynllun ailalluogi bellach wedi'i brif ffrydio'n llwyr, gyda 500 o bobl yn derbyn gwasanaeth yn ystod y flwyddyn a 40% yn gadael y gwasanaeth heb fod angen pecyn gofal parhaus. Mae'r cyngor yn bwriadu cynyddu annibyniaeth ymhellach drwy ddatblygu canolfannau cymunedol sy'n darparu cysylltiadau ar draws gwasanaethau a'r gymuned, gan roi cyfleoedd i bobl fod yn gyfrifol am eu lles a'u hannibyniaeth.
- 6.10. Mae cefnogi gofalwyr yn rhan allweddol o gael gwasanaethau cymdeithasol cynaliadwy. Bu i'r cyngor wella perfforiad yn y maes hwn ymhellach drwy ganfod gofalwyr cudd. Canfuwyd mwy o ofalwyr (cynnydd o 733 i 912), a chynigiwyd asesiad o'u hanghenion. Mae nifer y gofalwyr a gefnogir gan y cyngor wedi cynyddu flwyddyn ar ôl blwyddyn, a darparwyd gwasanaeth i 500 ohonynt. Yn ystod y flwyddyn, gwelwyd datblygiad mewn gwasanaethau gwybodaeth a chyngor, darpariaeth seibiant ychwanegol, a phrosiectau mewn partneriaeth â Gwasanaeth Cynnal Gofalwyr, sydd hefyd yn darparu hyfforddiant i ofalwyr. Cafodd y cynllun rhanu cartref Crossroads arian ychwanegol gan y gronfa gofal canolraddol.

Integreiddio gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol i bobl hŷn sydd ag anghenion cymhleth

- 6.11. Mae'r Un Pwynt Mynediad yn enghraifft o'r cyngor yn gweithredu ei nod o alluogi pobli ddatblygu eu hatebion eu hunain a gweithio mewn partneriaeth er mwyn datblygu adnoddau cymunedol. Rhoddodd hefyd y cyfle i ddatblygu arfer yn unol â'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles (Cymru). Ychwanega'r datblygiad at y trefniadau presennol, ac mae'n galluogi unigolion i gael y cyngor a'r wybodaeth sydd eu hangen arnynt. Mae'r Un Pwynt Mynediad yn darparu man cyswllt amlwg er mwyn atgyfeirio i'r gwasanaethau iechyd a chymdeithasol, ac ystyrir ei fod yn ymdrin yn effeithiol â chyfanswm yr atgyfeiriadau, ganddarparu cyngor a chymorth profiadol a hysbys. Caiff unigolion eu cefnogi'n briodol ac yn amserol o ganlyniad i'r datblygiad hwn. Datblygodd yr Un Pwynt Mynediad dull o ddangos y ffordd i'r trydydd sector at adnoddau ac atebion yn y gymuned, ac mae wedi hyrwyddo gallu cymunedau i fodloni anghenion. Dim ond nifer fechan o bobl a fanteisiodd ar y gwasanaeth hwn ar y cychwyn, ond gellir cyflawni buddiannau sylweddol os caiff y gwasanaeth a'r adnoddau cymunedol eu datblygu ymhellach a'u meithrin yn llwyddiannus.
- 6.12. Mae'r Un Pwynt Mynediad wedi defnyddio'r ddogfen asesu integredig 'What Matters' ers mis Hydref 2014. Cafodd canlyniadau'r asesiadau hyn eu monitro gan yr uwch-swyddog ar ddyletswydd, gan arwain at brosesu a darparu gwasanaethau yn gyflymach yn y

gymuned, gan olygu bod pobl hŷn yn cael eu rhyddhau o'r ysbyty yn fwy amserol. Roedd cyfradd yr oedi mewn trosglwyddo gofal am resymau gofal cymdeithasol fesul 1,000 o'r boblogaeth dros 75 oed yn uwch eleni ond yn sylweddol is na'r cyfartaledd yng Nghymru.

Meysydd o gynnydd

- Ymgysylltu â chymunedau
- Trawsnewid gwasanaethau
- Nifer ygofalwyr a gefnogir

Meysydd i'w gwella

- Gwerthuso effaith moderneiddio gwasanaethau
- Moderneiddio gwasanaethau i bobl ag anableddau dysgu
- Comisiynu a monitro gwasanaethau

Plant a phobl ifanc

Trosolwg

- 6.13. Mae'r canlyniadau mewn gwasanaethau plant wrth fodloni targedau perfformiad yn dda; fodd bynnag, mae gwella ansawdd ymarfer o fewn y gwasanaeth yn parhau i fod yn fregus.
- 6.14. Nid yw gwasanaethau plant yn gwneud llawer o ddefnydd o wefan y cyngor er mwyn cysylltu â phlant, pobl ifanc a'u teuluoedd, ac nid yw'r wybodaeth arniwedi'i diweddarau.
- 6.15. Derbyniodd y cyngor nifer cymharol uchel a chynnydd yn nifer yr atgyfeiriadau, ac roedd canran y rhai nad oeddynt yn symud ymlaen i gael eu dyrannu yn sylweddol uwch na'r cyfartaledd yng Nghymru (50% o'i gymharu â 19%). Ceir cynnydd hefyd yng nghanran yr atgyfeiriadau nad ydynt yn symud o gael eu dyrannu i gael eu hasesu hefyd flwyddyn ar ôl blwyddyn. Mae tuedd flwyddyn ar ôl blwyddyn lle mae nifer yr atgyfeiriadau'n cynyddu a nifer yr asesiadau'n gostwng.
- 6.16. Perfformiodd y cyngor yn dda o ran yr amser mae'n ei gymryd i reoli atgyfeiriadau, gan wneud penderfyniad ar bron bob atgyfeiriad o fewn un diwrnod. Gostyngodd y gyfradd ail-atgyfeirio dros y pedair mlynedd

diwethaf i 18% o'i gymharu â chyfartaledd Cymru o 21%. Mae perfformiad y cyngor i gwblhau asesiadau cychwynnol ar amser yn dda (95% o'i gymharu a chyfartaledd yng Nghymru o 76%), ac yn ystod yr asesiadau hyn roedd y ganran ble gwelwyd y plentyn ar ei ben ei hun yn uwch na'r cyfartaledd yng Nghymru (64% o'i gymharu â 45%). Mae perfformiad yn yr amser mae'n ei gymryd i gwblhau asesiadau craidd wedi gwella, ond mae'n parhau i fod yn is na'r cyfartaledd (o 72% y llynedd i 78%, yn erbyn cyfartaledd yng Nghymru o 82%).

- 6.17. Perfformiodd y cyngor yn dda, gan gynnal 98% o gynadleddau amddiffyn plant ar amser yn erbyn cyfartaledd Cymru o 93%. Gwelwyd gwelliant ym mherfformiad cynnal grwpiau craidd dros y tair blynedd diwethaf, a bellach mae'n uwch na chyfartaledd Cymru (95% o'i gymharu â chyfartaledd yng Nghymru o 91%). Mae gan bennaeth y gwasanaethau plant rôl arweiniol ar ddiogelu o fewn y gwasanaethau corfforaethol a chymdeithasol. Rhan o'r gwaith hwn fydd uno swyddogion diogelu oedolion a phlant mewn un uned gyda'r nod o gryfhau'r gwasanaeth.
- 6.18. Gwnaeth adolygiad estynedig o arfer plant ystyried un achos a gwelwyd methiannau sylweddol mewn arfer aml-asiantaeth gwasanaethau plant hyd at fis Ebrill 2013, gyda diffyg cyfrifoldeb rhwng unigolion a thimau a rhoi gormod o gyfrifoldeb ar weithwyr cymorth. Nid oedd y cyngor wedi gweithredu prosesau asesu ac amddiffyn plant yn llawn, na gweithredu'r fframwaith gyfreithiol gywir. Ni welwyd y sefydliad yn ymateb, gwrando na'n dysgu yn sgil ypryderon a fynegwyd gan swyddogion allweddol megis y swyddog adolygu annibynnol a'r cydgysylltydd amddiffyn plant. Er mwyn hybu dysgu a rhoi sicrwydd ynglŷn ag arfer presennol, bu i'r cyngor adolygu ei arfer ym mis Medi 2014 a chanfod yr angen i gwblhau asesiadau craidd ac asesiadau rhianta, goruchwyllo a rheoli risg yn gyson, gwaith proffesiynol cryfach rhwng gwasanaethau plant ac oedolion, gweithio yn y fframwaith gyfreithiol gywir, a datblygu sgiliau a phrofiad y gweithlu.
- 6.19. Mae'n amlwg bod angen gwella'r broses o wneud penderfyniadau ac atebolrwydd, ac mae cynllun gweithredu i wella arfer mewn gwasanaethau plant ar gael; mae'r gwasanaeth yn adrodd yn ôl i'r uwch-dîm arwainyn y cyngor amgynnydd mae'n ei wneud. Mae'r cyngor yn ymwybodol bod angen gwella gwasanaethau plant yn sylweddol, ac mae wedi cyflogi ymgynghorwyr i roi cymorth annibynnol er mwyn gwerthuso'r cynnydd a wnaed a pharodrwydd y cyngor i gael newid pellach. Gofynnwyd i'r Tîm Cymorth Annibynnol, a oedd yn cyfrannu ar ddechrau'r broses o wella'r gwasanaethau, i gynnal adolygiad datblygu er mwyn llywio'r gwasanaethau.

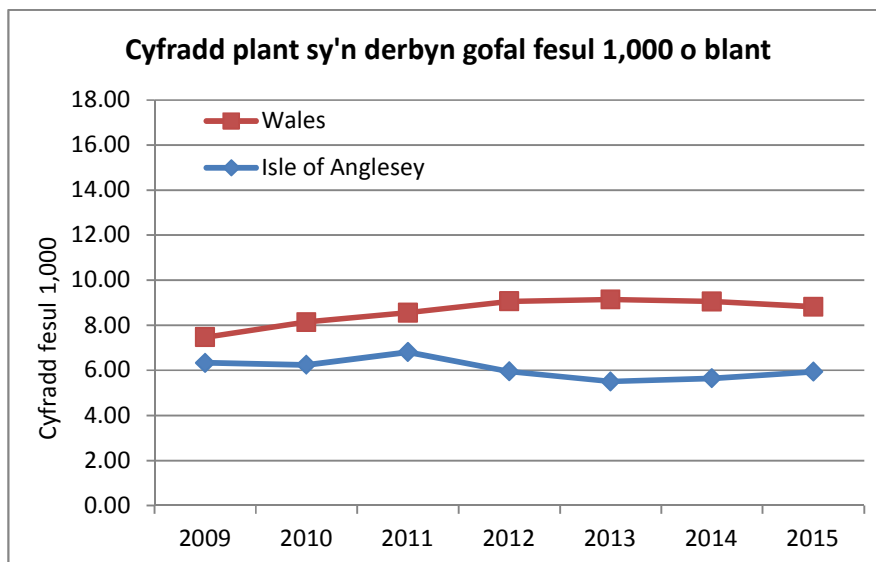
- 6.20. Mae'r cyngor hefyd wedi cyflogiymgynghorwyr i adolygu arfer, prosesau a systemau, a chael hyfforddwr i arwain y broses o ddatblygu dysgu ac arfer, ac i gefnogi ei weithlu. Bu'r cymorth hwn yn un parhaus dros y tair blynedd diwethaf, ac mae'n cyfrannu at hyfforddi a chefnogi'r gweithlu. Canfu adolygiad annibynnol diweddar gan ymgynghorydd allanol arall rai enghreifftiau o arfer da a gwelliannau mewn cyfarfodydd cynllunio cyfreithiol ac arfer goruchwyllo,gyda trefniadau wedi'u sefydlu i reoli anghydfod. Nododd yr ymgynghorydd y gwelwyd gwelliant yn yr archwiliad hwn mewn ffordd na welwyd o'r blaen.
- 6.21. Cyflawnwyd gwelliannau drwy ddefnyddio prosesau rheoli risg a llywodraethu y cyngor, ond mae angen iddo barhau i fod yn wyliadwrus. Nododd y cyngor fod y fframwaith sicrhau ansawdd wedi'i weithredu'n llawn mewn gwasanaethau plant,a chynhelir archwiliadau rheolaidd i ysgogi gwella ansawdd.Caiff archwiliadau allanol hefyd effaith gadarnhaol ar ansawdd arfer. Mae'r gwaith archwilio a sicrhau ansawdd yn canfod yr angen i wella ansawdd, gwneud penderfyniadau, ac atebolrwydd, ac mae hwn yn parhau i fod yn faes i'w wella.
- 6.22. Mae'r cyngor yn parhau i nodi trefniadau comisiynu strategol fel maes i'w wella, ond nid oes digon o staff â'r gallu i gyflenwi ei gynlluniau comisiynu yn gyson.

Blaenoriaethau cenedlaethol allweddol

Gwasanaethau ataliol ac ymyrraeth gynnar

- 6.23. Mae'r cyngor wedi parhau i gynnal ac arwain y Gwasanaethau Integredig Cymorth i Deuluoeddyda Chyngor Gwynedd. Mae'rgwasanaeth hwnyn darparu cymorth dwys ac integredig i deuluoedd, rhieni, a gofalwyr sy'n cael anawsterau sylweddol oherwydd camdrin sylweddau ac alcohol, gan alluogi rhieni i newid eu hymddygiad mewn ffordd a fydd yn gwella eu gallu i fagu plant.Mae'r gwasanaeth wedi bod yn derbyn atgyfeiriadau ers mis Mai 2014, a gall roi cymorth i hyd at 25 o achosion y flwyddyn. Ceir tystiolaeth gychwynnol sy'n awgrymu bod y gwasanaethyn effeithiol, a chynhelir gwerthusiad ohono yn ystod 2015-2016.
- 6.24. Mae gwasanaethau plant yn cymryd mwy o ran ac yn cael mwy o ddylanwad ar gynllunio gwasanaethau ataliol, drwy gymryd rhan yn y broses o gynllunio'r rhaglen Teuluoedd yn Gyntafa'r Bartneriaeth i Blant a Phobl Ifanc.Mae cymryd rhan yn y broses o adolygu'r Tîm o Amgylch y Teuluyn alinio'r gwasanaeth a ddarperir acyn cyfrannu at ddatblygu'r strategaeth cymorth i deuluoedd.

Plant sy'n derbyn gofal

Nifer y plant sy'n derbyn gofal ar 31 Mawrth

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ynys Môn	87	85	92	81	75	77	81

- 6.25. Mae cyfradd y plant sy'n derbyn gofal, ac eithrio'r rhai ar y gofrestr amddiffyn plant, wedi aros yn gyson yn Ynys Môn dros y saith mlynedd diwethaf ac islaw'r gyfradd yng Nghymru. Nododd y cyngor gynnydd yn nifer y plant sy'n derbyn gofal, a hwn oedd yr uchaf ers nifer o flynyddoedd, sef 91 ar ddiwedd mis Mawrth 2015.
- 6.26. Nod y cyngor yw bod y plant sy'n derbyn gofal yn byw ar Ynys Môn neu mor agos â phosiblati er mwyn elwa ar ystod lawn o wasanaethau a chadw cysylltiad â theulu, ffrindiau a'u cymuned leol. Fodd bynnag, caiff 27% o blant sy'n derbyn gofal eu lleoli y tu allan i Ynys Môn, mewn lleoliadau parhaol gyda gofalwyr maeth annibynnol yn bennaf, a chaiff 5% ohonynt eu lleoli mewn lleoliadau preswyl y tu allan i'r sir. Mae hwn yn faes i'w wella.
- 6.27. Ceir perfformiad cadarn parthed rheoli achosion plant sy'n derbyn gofal, yn arbennig o ran ymweliadau statudol, cwblhau cynlluniau addysg bersonol, ac adolygiadau plant sy'n derbyn gofal yn amserol. Mae gan bron bob un sy'n gadael gofal ymgynghorydd personol. Fodd bynnag, canran isel o gynlluniau llwybrsydd wedi'u sefydlu o'i gymharu â chyfartaledd Cymru (78% o'i gymharu â 91%).

- 6.28. Gwelwyd enghreifftiau yn yr arolygiad maethu ym mis Ionawr 2015 o rywfaint o arfer gofal plant da. Gallai plant fod yn fwyfwy hyderus y gwrandewir ar eu barn, ond nid oedd gan y Swyddog Adolygu Annibynol allu digonol i gyfarfod â'r plant cyn eu hadolygiad. Gwelwyd bod y tîm o staff yn ymrwymedig, yn hyderus, yn weithgar ac yn optimistig, gan gefnogi gofalwyr maeth i safon uchel. Mynegwyd siom gan rai gofalwyr maeth am y cymorth a gawsant gan y cyngor, a gobeithio caiff prif swyddog amser llawn ei benodi i wella'r sefyllfa hon. Gwelodd yr arolygydd fod y rheolwyr yn ymwybodol iawn o'r diffygion yn y gwasanaeth a'u bod yn bwriadu cynnwys gofalwyr maeth a staff yn y broses o ddatblygu'r gwasanaeth, a gwnaed cynnydd ers hynny.
- 6.29. Mae cynllunio sefydlogrwydd y cyngor wedi gwella, gyda phum gorchymyn mabwysiadu yn y flwyddyn, sy'n gynnydd o ddau ers y flwyddyn flaenorol, a phum gorchymyngwarchodaeth arbennig o'i gymharu â phedwar y flwyddyn flaenorol. Mae angen gwella sgiliau ac arbenigedd yn y gwaith hwn, ac mae'r cyngor wedi penodi gweithiwrsefydlogrwydd i gynorthwyo gyda'r broses o ddod o hyd i drefniadau teuluol amgen a pharhaol.

Meysydd o gynnydd

- Perfformiad o ran dangosyddion perfformiad
- Penodi staff rheoli allweddol
- Cynllunio sefydlogrwydd

Meysydd i'w gwella

- Ansawdd y gwaith wrth wneud penderfyniadau ac atebolrwydd
- Datblygu gweithlu
- Defnyddio gwefan a datblygu gwybodaeth, cyngor a chymorth yn unol â'r ddeddf
- Gallu a chyflenwi wrth gomisiynu
- Ystod o leoliadau i blant sy'n derbyn gofal

7. Pa mor dda mae arweinyddiaeth, llywodraethiad a chyfeiriad y cyngor yn hyrwyddo gwelliant mewn canlyniadau a lles ar gyfer pobl sydd angen gofal a chefnogaeth

- 7.1. Bu i'r gwasanaethau cymdeithasol elwa ar welliannau mewn cymorth corfforaethol megis gwell systemau sicrhau ansawdd a gwybodaeth ariannol. Bu newidiadau yn y dulliau rheoli o fewn y gwasanaethau cymdeithasol, a dechreuodd Pennaeth Gwasanaethau i Oedolion newydd ym mis Mehefin 2014, gan uno'r uned gofal cymdeithasol i oedolion â'r uned ddarparu. Fodd bynnag, nid oes gan y gwasanaeth ddigon o allu a chymorth corfforaethol mewn comisiynu a chaffael.
- 7.2. Bu i'r dulliau trosolwg achraffuwella gyda gwybodaeth fwy effeithlon a hygyrch ar gael. Mae aelodau newydd wedi datblygu gwybodaeth am eu swyddogaeth ac yn ei deall gyda chymorth Medrwn Môn. Bu gwelliant amlwg hefyd mewn rheoli sesiynau herio gwasanaethau, gydag aelodau a swyddogion yn sicrhau bod proses werthuso risg fwy cadarn a gwell ar gael.
- 7.3. Bu i Bartneriaeth Ynys Môn a Gwynedd (Bwrdd Iechyd Lleol) wneud cynnydd yn ei chynllun strategol tair blynedd drwy gydweithio a chanfod tair prif flaenoriaeth ar y cyd. Y blaenoriaethau yw pobl hŷn, datblygu teuluoedd gwydn, ac adfywio cymunedau/cymuned cynaliadwy.
- 7.4. Ceir cymorth corfforaethol sylweddol ar gyfer datblygiadau a gynlluniwyd mewn gwasanaethau i oedolion. Trawsnewid gofal cymdeithasol i oedolion hŷn yw prif flaenoriaeth gorfforaethol y cyngor am y blynyddoedd i ddod. Yn 2015-2016, bydd y cyngor yn datblygu dwy bartneriaeth gofal ychwanegol ac yn datblygu'r Un Pwynt Mynediad a gwasanaethau cymunedol drwy fodel canolfannau cymunedol. Mae'r cyngor hefyd yn bwriadu datblygu gwasanaethau ailalluogi a dementia a gwasanaethau i bobl ag anableddau dysgu ar y cyd gyda'r bwrdd iechyd. Ar ôl gwneud gwaith ymgysylltu sylweddol â'r gymuned, a chyda cymorth gwleidyddol, penderfynodd y cyngor werthu un o'i gartrefi gofal, sef Gareglwyd.
- 7.5. Mae'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles (Cymru) yn gofyn am y gallu i ddeall a datblygu ymatebion cymunedol i fodloni anghenion unigolion, yn hytrach nag atgyfeirio ac asesu gwasanaethau yn y dull traddodiadol, a bu'r cyngor yn gweithio er mwyn gweithredu'r newidiadau hyn. Gweithiodd swyddogion yn galed yn ystod y gwaith ymgynghori 'dweud eich dweud' yn 2014 er mwyn ymgysylltu â chymunedau ynghylch datblygiadau gofal ychwanegol yn Amlwch, Llangefni a de'r Ynys. Mae'r cyngor yn gwneud defnydd effeithiol o dechnoleg mewn gwasanaethau i oedolion er mwyn

ymgysylltu â phobl. Esbonir ei agwedd at ymgysylltu ar ei wefan, ac enghraifft dda o hynny yw'r ymgysylltu presennol ynghylch dyfodol cartref gofal Haulfre, sy'n darparu amserlen eglur ar gyfer gwahanol fathau o ymgysylltu a'r cyfleoedd i bobl a chymunedau fynegi barn a bod yn rhan o'r broses o wneud penderfyniadau.

7.6. Roedd gwell sefydlogrwydd yn y gweithlu drwy benodi pobl i swyddi rheoli allweddol, ond ceir materion o hyd ynghylch gallu i gyflawni gwelliant yn arbennig ym maes gwybodaeth ariannol ar gyfer cynllunio a thrawsnewid gwasanaethau. Y cyngor, ynghyd ag un arall, oedd yr ail orau yng Ngwobrau'r Cyngor Gofal ar gyfer datblygu gweithlu cynaliadwy yn eu prosiect i sefydlogi a datblygu'r gweithlu, eu gwaith adolygu dulliau recriwtio a chadw, eu datblygiad proffesiynol, a'u hyfforddiant rheoli.

7.7. Mae'r amser ymateb i gwynion wedi gwella ers i drefniadau newydd gael eu gweithredu ym mis Awst 2014, ond erys yn faes i'w wella. Llundodd y cyngor adroddiad blynyddol sy'n nodi cwynion a chanmoliaethau, a defnyddiwyd hwn i ganfod themâu ac amser ymateb. Mae'r adroddiad yn nodi gostyngiad yn nifer y cwynion ac yn awgrymu mai'r rheswm dros hyn yw bod y gwasanaeth yn gwrando ac yn datrys pryderon yn gynharach. Derbyniodd gwasanaethau i oedolion 20 o gwynion yn ystod y flwyddyn, sy'n ostyngiad o 29y flwyddyn flaenorol. Trafodwyd yr holl gwynion yng ngham un yn amserol, ac roedd 65% o'r ymatebion ysgrifenedig ar amser. Roedd y gyfran fwyaf o gwynion yn ymwneud â gwasanaethau i bobl hŷn. Gwelwyd gostyngiad yn nifer y cwynion mewn gwasanaethau plant; derbyniwyd 25 cwyn o'i gymharu â 31 y flwyddyn flaenorol, ac roedd 70% o'r ymatebion ysgrifenedig cam un ar amser. Roedd y gyfran uchaf o gwynion yn ymwneud â'r gwasanaeth ymyriadau teuluol.

Meysydd o gynnydd

- Cymorth corfforaethol
- Trosolwg a chraffu
- Ymgysylltu â phobl

Meysydd i'w gwella

- Comisiynu
- Amser ymateb i gwynion

